

1594. u radovima na pregradnji kotorske katedrale. — *Ivan P.* je bio promajstor gradnje hvarske katedrale 1620–37; njegov su rad apsida i neki drugi dijelovi crkve, a klesao je i dijelove za gl. oltar. Izradio je jedan oltar u Korčuli (1620) i vrata župne crkve u Starome Gradu (1637). — *Ivan P. mladi* isklesao je 1676, zajedno s A. Ismaelijem, oltar za crkvu Sv. Vlaha na Lastovu.

LIT.: C. Fisković, Lastovski spomenici, Prilozi—Dalmacija, 1966, str. 46. — Isti, Hvarska katedrala, Split 1976, str. 32–41, 84. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. Iv. Mat.

POMER, selo *J* od Pule. U župnoj crkvi Sv. Marije nalaze se drveni kip Marije (XVI. st.), slika s prikazom Marijina pohoda Elizabeti (XVI. st.) i pozlaćeno brončano raspelo (XV. st.). Grobljanska crkva Sv. Fiora (ostaci fresaka) jednobrodna je romanička građevina s polukružnom izbočenom apsidom; u crkvi je nađena starokršć. prozorska rešetka. U kamenoj ogradi oko groblja uzidan je kao spolij ulomak s pleternim ukrasom. — U zaljevu *Funtana II* od sela nalaze se ruševine biz. grobljanske crkve Sv. Ivana s polikromnim podnim mozaikom. *Z* od sela na lok. *Sv. Andrije* iskopani su rim. i starokršć. grobovi.

LIT.: B. Schiavuzzi, L'agro di Pola, Notizie archeologiche, Atti e Memorie SIASR, 1907, str. 203–205. — Isti, Attraverso l'agro colonico di Pola, ibid., 1908, str. 159. — B. Benussi, Dalle annotazioni di Alberto Puschi, Archeografo Triestino, 1927–28, str. 272. — Inventario degli oggetti d'arte d'Italia, V, Provincia di Pola, Roma 1935, str. 13. — B. Marušić, Contributo alla conoscenza della scultura altomedievale in Istria, Atti, Centro di ricerche storiche di Rovigno, 1980–81, 11, str. 62, 76. — Isti, Varia archaeologica prima, Histria archaeologica, 1981, 11–12, str. 52. Br. Ma.

POMIS, Giovanni Pietro Telesphoro de, slikar, graditelj i medaljer (Lodi, 1565 — Graz, 6. III. 1633), dvorski umjetnik cara Ferdinanda II; gradio utvrde u Gorici, Gradiški, Trstu i Rijeci, slikao za dvor i crkve u Grazu. Za crkvu Gospe Trsatske u Rijeci izradio oltarnu sliku *Sv. Ana Samotreča*, po narudžbi kapetana Della Rovere.

LIT.: Z. Wyrubal, Jedna slika Giovannina de Pomisa na Trsatu, Bulletin JAZU, 1961, 1–2. Ra. Mat.

POMMER, Franjo, fotograf (Danska, 1818 — Zagreb, 19. II. 1879). Sred. XIX. st. dolazi u Zagreb, gdje radi kao slikar i dekorater u kazalištu. Od 1855. bavi se fotografijom; 1856. otvara prvi stalni fotografski atelje u Zagrebu. Među njegovim portretima istaknuto mjesto zauzima 15 fotografija hrv. književnika, izdanih u obliku albuma 1856. Nagrađen je na Gospodarskoj izložbi u Zagrebu (1864) i na Etnografskoj izložbi u Moskvi (1867). Dugogodišnjim je radom znatno utjecao na razvitak fotografskog portreta u Hrvatskoj.

LIT.: N. Grčević, Fotografija devetnaestog stoljeća u Hrvatskoj, Zagreb 1981. — Fotografija u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1994. N. Gč.

PONIKVE, naselje na *II* poluotoka Pelješca. U špilji Gudnji na brdu Poraču (između Ponikava i Česvinice) potvrđeni su keramički slojevi od starijega neolitika do brončanoga doba s izrazitom slikanom keramikom mlađeg neolitika (tzv. *Gudnja kultura*). Uz rub polja nižu se grobne gomile, a iznad zaseoka Sparagovića ilir. je gomila Gradac. Pokraj puta je crkva Sv. Jurja s kraja XII. st., građena u tradiciji predromaničke arhitekture. Bačvasto presvođena građevina sa snažnim rubnim lezenama na fasadi i zidanom preslicom ima plastično raščlanjen začelni zid. Na groblju zaseoka Metohija, crkva Sv. Filipa i Jakova iz XII. st. pretvorena je u apsidu mlađe renesansne crkve. U Ponikvama je ljetnikovac dubrovačkih vlastelina Đurđevića.

LIT.: F. Radić, Crkva sv. Jurja u Ponikvama na poluotoku Pelješcu, SHP, 1898, 4. — I. Fisković, Tri srednjovjekovne crkvice na Pelješcu, Prilozi—Dalmacija, 1972. — N. Petrić, Prehistorijske kulture Pelješca, Pelješki zbornik, I, Zagreb 1976. V. K.

PONZONI (Pončun), Matej, slikar (Venecija, 1583 — nakon 1663). Brat splitskoga nadbiskupa Sforze Ponzonija; bio u srodstvu s poznatim splitskim nadbiskupom Markantunom de Dominisom. Učio slikarstvo u Veneciji kod J. Palme ml. i S. Perande. Kao mlad slikar surađivao s Perandom pri ukrašavanju dvorca u Mirandoli. Djelovao je u Veneciji slikajući i za venetske i friulijske gradove, a u Dalmaciji je boravio na bratov poziv nekoliko godina u četvrtom desetljeću XVII. st. Bio je učitelj splitskome slikaru M. Capogrossu i venec. slikarima A. Zanchiju, P. Negriju, A. Celestiju i G. Carboncinu.

Od njegovih djela datirana su: oltarna slika *Bl. Dj. Marija sa svecima* u katedrali u Cividaleu (1617), oltarna slika sa skupinom svetaca oko Sv. Ignacija Loyole u oratoriju Sv. Trojstva u Chioggi (1625), dvije slike s prikazima *Navještenja* i *Poklona mudraca* iz crkve San Teonisto — danas u Museo civico u Trevisu (1629), dvije pale u crkvi Sv. Franje u Šibeniku

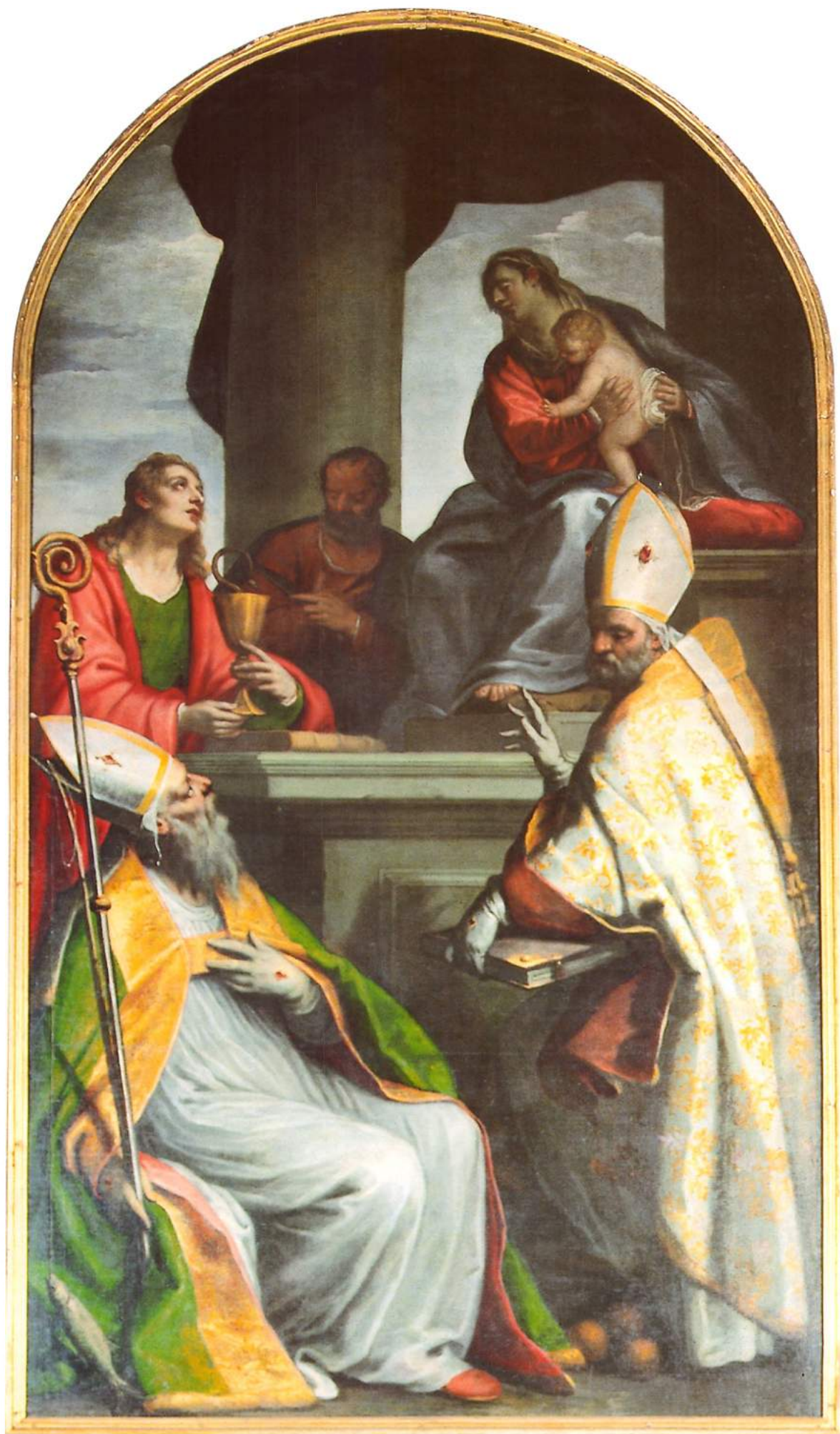
POLJICA (područje), ranokršćanski kompleks u Gatima

(1638), portret djevojčice Elene Pesaro u priv. vlasništvu u Veneciji (1649), te treća pala iz spomenute šibenske crkve (1655). Među najvrednijim radovima prije odlaska u Dalmaciju, uz slike iz Trevisa, jesu dijelovi friza s pov. kompozicijama iz palače Mocenigo-Robilant u Veneciji i slika *Dužd posjećuje crkvu San Giacometto kod Rialta* u Duždevoj palači. Od njego-

F. POMMER, Ivan Radić

M. PONZONI, *Blažena Djevica Marija sa svecima*. Cividale, katedrala

D. POPOVIĆ, *Bijela noć*

vih kasnijih radova ističe se kvalitetom pala *Sv. Jurja* u crkvi San Giorgio Maggiore u Veneciji. U Dalmaciji se njegove slike nalaze u Splitu (osam kompozicija euharistijske tematike na svodu iznad gl. oltara katedrale, četiri slike na tabernakulu, te šest slika s likovima svetaca i papa u koru iste crkve), dvije pale u crkvi Sv. Križa na Čiovu kraj Trogira, četiri pale u crkvi Sv. Franje u Šibeniku, pala *Čudo u Surianu* kod korčulanskih dominikanaca te pala *Sv. Ivan Evanđelist* u katedrali u Rabu, a vjerojatno je njegova pala *Sv. Jacint* u Opatskoj riznici u Korčuli.

P. je vješt i talentiran slikar, sljedbenik Palmine tradicije s određenim izvornim prizvucima i osobnim crtama, posebice u obradi svjetla i boje kao i u realističkoj tipologiji, te s vrlo svježim detaljima osobito u kompozicijama malena formata. Vezan uz venec. kasnomaniristički slikarski krug, primio je oprezno i diskretno neke elemente baroka koji potpuno prevladava u kasnijim djelima.

LIT.: C. Fisković, Prilog životopisu i djelu slikara Ponzonija, Mogućnosti, 1968, 3. — K. Prijatelj, Matej Ponzon-Pončun, Split 1970. — Isti, Neobjelodanjeni ciklus slikara Mateja Ponzonija-Pončuna, Split 1974. — L. Moretti, Nuovi documenti sul Ponzone e sul Ferabosco, Arte veneta, 1986. — K. Prijatelj, Marginalije o nadbiskupu Markantunu de Dominisu i braći nadbiskupu Sforzi i slikaru Mateju Ponzoniju, Kulturna baština, 1993, 22–23. K. Plj.

POPIJAČ, Izidor (Žiga), naivni kipar (Bednja, 2. I. 1947). U kiparstvu samouk. Radi u terakoti i drvu skulpture i reljefe s temama iz seoskoga života (*Češljanje*, 1987; *Baba krpa hlače*, 1988; *Krist u agoniji*, 1994). Osobito maštovito izrađuje likove životinja (*Puran*, 1988). — Samostalno izlagao u Kutini, Krapinskim Toplicama, Zaprešiću i Trakošćanu.

LIT.: G. Ledić, Izidor Popijač (katalog), Zaprešić 1992.

POPOVAČA, gradić Z od Kutine. Tu se nalazio utvrđeni grad *Moslavina* koji se spominje od 1316. Turci ga zauzimaju 1545, a poslije njihova povlačenja propada. Na njegovim su ruševinama grofovi Erdődy podignuli kompleks zgrada u kojima je danas smještena bolnica za duševne bolesti. Prilično velik barokni dvorac, u osnovi zatvoren četverokut s unutrašnjim dvorištem, pred glavnim pročeljem ima izduženu zgradu (1754), manji dvorac iz prve pol. XIX. st.

LIT.: G. Szabo, SG. — S. Pavičić, Moslavina i okolina, u zborniku: Moslavina, I, Kutina 1969, str. 44–45. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. A. Ht.

POPOVIĆ, Dimitrije, crtač i grafičar (Cetinje, 4. III. 1951). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1976. Isprva (do 1974) rabi ikonografske stereotipe nadrealizma, poznate iz djela Dalija, Bellmera ili Dade Đurića. U sljedećem se razdoblju (do 1979) pojavljuje patetična, herojski stilizirana gesta (s odjekom Michelangela i Meštrovića). Primjetna je obuzetost grčkim mitom, težnja tragičnom sadržaju i sklonost fabuliranju.

Dalji razvitak pokazuje sve odlučniju klasicizaciju rukopisa — s osloncem na visokorenesansne i manirističke modele — i sve ekspresivniju onirizaciju konvencionalnih motiva (*Križni put*, *Judita*). Kontroverzni Popovićev postupak zasniva se na simultanu oblikovanju proturječnih poriva: razaranje uzora odvija se usporedno s njegovom suptilnom rekonstrukcijom. U nizu interpretacija Leonarda evocira segmente poticajne slike tako da jedno djelo postaje materijal drugome djelu, ne gubeći svoj prethodni identitet. Popovićovo je djelo zbroj raznovrsnih poriva: erotskih i kristoloških tema, opscenoga i sakralnoga, nadrealnosti i klasicizma, vizije i deskripcije. Njegov se opus ostvaruje u ciklusima: nizovi kukaca (1972–74), mitološki motivi (1977/78), erotika (1979/80), »komentari« Leonarda (1981/82), *Judita* (1983/84), *Corpus Mysticum* (1985) i *Marilyn Monroe* (1990). P. je majstor pera, olovke u boji i suhe igle. Bavi se i skulpturom, poglavito od kraja 80-ih god. — Samostalno je izlagao u Cetinju (1974), Beogradu (1978, 1983), Zagrebu (1979, 1980, 1981, 1983,

D. POPOVIĆ, *Omaggio a Boccioni*

